

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Едуард Мъгърдич Сарафян

за дисертационен труд

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
по професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство
по докторска програма „Музикознание и музикално изкуство“

на

Калина Дечева

докторант към катедра „Класическо и поп и джаз изпълнителско изкуство“,
Факултет „Музикална педагогика“ на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“
на тема: **„Езикът като обединяващ фактор в работата с музикалносценичните
изкуства“**

научен ръководител: проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак

Дисертационният труд на докторант Калина Дечева на тема „Езикът като обединяващ фактор в работата с музикалносценичните изкуства“ отговаря на нормативните изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор“. Дисертантът представя научна разработка, която по своето съдържание и обем отговаря на изискванията за един завършен и стойностен научен труд в сферата на музикалносценичните изкуства. Авторефератът е в обем от 59 страници, в които дисертантът синтезира основните аспекти от изследването, които разкриват в пълнота съдържанието на Дисертационния труд.

Кратки биографични данни за докторанта

Докторант Калина Дечева завършва специалност Английска филология във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ през 1995 г. Понастоящем е старши преподавател по английски език в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив. Основните ѝ интереси са насочени към влиянието на музиката върху оптимизиране на обучението по чужд език на студенти по изкуствата и езикът като свързващ фактор в работата с музикалносценичните изкуства. Взимала е участия в десетки конференции и семинари в областта на чуждоезиковото обучение, писмения превод и англоезичната литература.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеният от докторант Калина Дечева дисертационен труд на тема „Езикът като обединяващ фактор в работата с музикалносценичните изкуства“ е в обем от 225 страници и е структуриран в Увод, Три глави, Заключение, Използвана литература, Приложения, Приноси и Списък на авторските публикации по темата на дисертационния труд.

В **Увода** дисертантът аргументира мотивите за избор на темата, като ясно и екзактно дефинира обектът, предметът, целта, поставените задачи, изследователската теза и методологията на изследването.

За **Обект** на изследването се счита спецификата на свързващата роля, която езикът има в музикалносценичното произведение и нейното проявление в процеса на работа над самото произведение. **Предметът** на изследването представлява връзката, която езикът осъществява между участниците в триумвирата автор – артист-изпълнител

– публика. **Целта** на представения дисертационен труд е да се обоснове ролята на езика като спойка между замисъла на автора, певците и тяхната публика при представянето на една музикалносценична творба. Дисертантът си поставя и изпълнява внушителен обем от **Задачи** както следва:

- Да направи теоретичен анализ на изследваните конструкции в лицето на езика като средство за общуване, на фонетичната система на английски език с фокус на нейните специфики и на музикално сценичните изкуства опера, оперета, мюзикъл;
- Да направи обзор на становищата на водещи музикални педагози и теоретици по повод на единството на словесен текст и музика в музикалносценичното произведение;
- Да представи емпирични доказателства за ефективността на модела за развитие на езиковите способности;
- Да посочи критерии за трансферирането на ефектите от овладяването на езиковите способности в музикалносценичната дейност, като се отчитат контекстуалните особености и равнищата на развитие на лингвистичните способности на студентите от вокалните класове;
- Да проследи и формулира причините за евентуални неудачи и трудности при работа със словесен текст на чужд език /английски език/ при поставяне на музикалносценично произведение и да се предложи алгоритъм за тяхното преодоляване.

В дисертационния труд се защитава научната теза, че езикът на музикалносценичното произведение е обединяващ фактор в музикалносценичните изкуства. **Изследователската теза** се базира на теоретичен обзор, езиковедски анализ, емпирично изследване, както и на персоналния опит на автора като лингвист и обучаващ по чужд език във вокални класове.

В настоящото изследването са използвани **емпирични и теоретични методи**. Емпиричните включват проучване и изследване на наличната литература, касаещи засегнатите конструкции, социални анкети, интервюта, наблюдение. Теоретичните методи са използвани при сравнителните изследвания, анализите и обобщенията в представения дисертационен труд.

Първа глава представя теоретичен анализ на изследваните конструкции, свързани с езика и неговата основна функция да осъществява комуникация, на фонетиката на английски език и на музикалносценичните жанрове. Изведена е симбиозата между словесния текст и музиката в музикалносценичните творби. Обзорът се подчинява на основната теза, с която се солидаризира този труд, а именно, че езикът е онзи фактор, който наред с музиката служи като обединяващ компонент в музикалносценичните изкуства.

Втора глава се базира върху някои трудности по отношение на езика, когато се поставя репертоар, най-вече на английски език и най-често в една мултинационална трупа. Тук емпиричните наблюдения са подложени на внимателен анализ и са предложени някои модели за преодоляване на слабостите, които се наблюдават по време на работа над едно музикалносценично произведение с текст на английски език.

Отделено е специално внимание и на специфичните особености при артикулация на определени английски звуци на студентите-певци от Китай. Тъй като работната хипотеза на представения труд е, че езикът е свързващото звено в музикално-сценичните изкуства, дисертантът намира причините, поради които тази връзка може да бъде затруднена и предлага определена стратегия, на базата на която определя вид протокол, който да се прилага в условията на репетиционния процес, да бъде лесно приложим и да носи добри резултати.

В Трета глава дисертантът разкрива мотивационните техники в духа на Теорията за мотивацията на Карол Дук, които биха довели до високо качество на възпроизвеждане на езика и добиване на увереност у изпълнителите при боравене с него на сцената. Изборът на тази теория е мотивиран от обстоятелството, че тя поставя рамката на мотивацията за напредък и успех.

Приложимост на резултатите от изследването

- Чрез представеното изследване се създава модел на езиково обучение по чужд език (в конкретния случай английски) за развитието на музикално-изпълнителските способности, когато се работи над словесния език на едно музикално-сценично произведение.
- Представят се емпирични доказателства за ефективността на модела, както и критерии за трансферирането на ефектите от овладяването на езиковите способности в музикално-сценичната дейност, като се отчитат контекстуалните особености и равнищата на развитие на лингвистичните способности на студентите от вокалните класове.
- Проследяват се ефектите от приложението на модела в контекста на естетическите преживявания и възприятия на музикалните творби.
- Проследяват се ефектите от предложения дидактичен модел върху мотивацията, потоковите преживявания и мисловните нагласи, чрез които е тематизирана ефективността на учебния процес и постиженията.

Приноси на дисертационния труд

- Представен е критичен анализ на концепциите за езиковото развитие в контекста на обучението на бъдещите вокални изпълнители, както и на различните бариери пред овладяването на фонетичните особености и семантика на чуждия език и техните отражения върху сценичните музикални изпълнения и удовлетвореността и чувството за аз-ефективност;
- Създаден е модел на езиково обучение по чужд език (английски) за развитието на музикално-изпълнителските способности, когато се работи над словесния език на едно музикално-сценично произведение;
- Проследени са ефектите от приложението на модела в контекста на естетическите преживявания и възприятия на музикалните творби;
- Проследени са ефектите от предложения дидактичен модел върху мотивацията, потоковите преживявания и мисловните нагласи, чрез които е тематизирана ефективността на учебния процес и постиженията;

- Представени са емпирични доказателства за ефективността на модела за развитие на езиковите способности, както и критерии за трансферирането на ефектите от овладяването на езиковите способности в музикалносценичната дейност, като се отчитат контекстуалните особености и равнищата на развитие на класове;

Настоящата дисертация притежава висока научна стойност и практическа приложимост като предложения модел може да бъде използван в процеса на обучение на бъдещи изпълнители от музикалносценичните дейности, независимо от нивото на владеене на английския език, което е залог както за езиковото развитие, така и за овладяването на специфичните музикални способности.

Въз основа на гореизложеното, давам своята положителна оценка за дисертационния труд на Калина Дечева на тема „Езикът като обединяващ фактор в работата с музикалносценичните изкуства“ под вещото научно ръководство на проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак. Считам, че дисертационният труд изцяло отговаря на изискванията по Закона за развитие на академичния състав на Република България. Предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Калина Дечева образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“.

15.12.2024 г.

гр. Пловдив

Изготвил:

/доц. д-р Едуард Сарафян/